

Stav poskytovanej odbornej činnosti v zariadeniach poradenstva a prevencie a prijímanie žiakov do špeciálnych tried a špeciálnych ZŠ

VÝBER ZISTENÍ ZA ŠKOLSKÝ ROK
2015/2016 – 2022/2023

Štátna školská inšpekcia (ŠŠI) už od školského roku 2015/2016 konštatuje závažné nedostatky vo vypracovanej dokumentácii klientov zariadení poradenstva a prevencie, nedostatky v stanovovaní diagnóz a zaradení žiakov do adekvátnej formy vzdelávania. Zároveň si dovoľíme konštatovať, že ani po zavedení **Metodickej informácie pre odborných zamestnancov poradenských zariadení – Posudzovanie kognitívneho vývinu detí zo sociálne znevýhodneného prostredia** (aktualizované v r. 2018) nenastalo výrazné zlepšenie.

Na základe zistení sme konštatovali viaceré nedostatky spojené:

- ✓ s postupom psychologických vyšetrení,
- ✓ s výberom psychodiagnostických metód súvisiacich s posudzovaním mentálneho stavu detí navštevujúcich špeciálne základné školy,
- ✓ s textovým obsahom správ z odborných vyšetrení.

Z výsledkov vyplýva, že dlhodobý a závažný problém s nadmerným zastúpením detí zo sociálne znevýhodneného prostredia (SZP) v špeciálnych základných školách a v špeciálnych triedach pre žiakov s mentálnym postihnutím v základných školách naďalej pretrváva. S uvedeným problémom neúmerného zastúpenia detí zo SZP, najmä z marginalizovanej rómskej komunity, poukazujeme aj na nedokonalosť psychologickéj diagnostiky, kvôli ktorej má uvedená skupina detí nízku šancu vymaniť sa zo zlej socioekonomickej situácie a získať vzdelanie.

Ako príklad uvádzame zistenie zo správy za školský rok **2019/2020**:

Na základe zistení z inej vykonanej inšpekcie v ZŠ, Školská 389, Sačurov boli ŠŠI zistené skutočnosti ohľadom rozdeľovania žiakov zo SZP, pochádzajúcich z marginalizovaných rómskych komunít (MRK) do tried podľa etnickej príslušnosti. Oddeleným vzdelávaním škola neumožnila časti žiakov z MRK byť súčasťou hlavného vzdelávacieho prúdu spolu s ostatnými žiakmi. Takýto postup organizácie vyučovania niesol znaky segregácie, čo je v rozpore s princípmi výchovy a vzdelávania podľa školského zákona. ŠŠI nariadila škole prijať opatrenia, ktoré smerovali k odstráneniu dovtedajšieho segregovaného vzdelávania žiakov z MRK. Prvotné diagnostické vyšetrenia boli uskutočnené po prijatí opatrení. Pri kontrole plnenia tohto opatrenia bolo zistené, že uvedená skupina žiakov sa vzdeláva v špeciálnych triedach. ŠŠI nariadila verifikovať psychologické vyšetrenia zamerané na posúdenie úrovne rozumových schopností 62 žiakov zo SZP, pochádzajúcich z MRK. Diagnostické vyšetrenia vykonalo Súkromné CPPPaP, Široká 5, Sečovce (súkromné CPPPaP Sečovce), všetkým uvedených žiakov bolo diagnostikované mentálne postihnutie a z tohto dôvodu boli zaradení do špeciálnych tried. ŠŠI požiadala CPPPaP, Banská Bystrica a CPPPaP, Zvolen o vykonanie kontrolného psychologického vyšetrenia. Psychológovia na základe kontrolných vyšetrení konštatovali, že psychologické vyšetrenie všeobecných rozumových schopností žiakov ZŠ, ktoré uskutočnili psychológovia súkromné CPPPaP, Sečovce boli realizované postupmi a testovými metodikami, ktoré neboli vhodné pre žiakov zo SZP, pochádzajúcich z marginalizovanej rómskej komunity. Vyjadrili sa, že nedostatky v procese psychologického vyšetrenia žiakov nemožno považovať za náhodné, ale systematické, ktoré negatívne ovplyvňujú presnosť a spoľahlivosť takto získaných výsledkov. Preto závery, ktoré stanovilo súkromné CPPPaP, Sečovce nemožno považovať za dostatočne presné a spoľahlivé.

Z kontrolných vyšetrení 62 žiakov zo SZP, ktoré zrealizovali CPPPaP, Banská Bystrica a Zvolen vyplynulo, že mentálne postihnutie bolo možné spoľahlivo potvrdiť len 6 žiakom (10 %), mentálne postihnutie spoľahlivo vylúčili 6 žiakom (10 %) a ďalším 50 žiakom (80 %) mentálne postihnutie nemohli spoľahlivo potvrdiť, preto odporúčali, aby sa k tejto skupine žiakov pristupovalo ako k žiakom bez mentálneho postihnutia.

Za mimoriadne dôležité zistenia je potrebné považovať tie, ktoré poukazujú na **nedostatky v samotnej podstate odbornej činnosti, spočívajúce v nesprávnom postupe pri psychologických vyšetreniach, vo výbere nevhodných psychodiagnostických metód, v nedostatočnom zohľadnení kultúrnych a jazykových bariér detí pochádzajúce z MRK**, dôsledkom čoho je ich nesprávne zaradenie v špeciálnom vzdelávacom prúde.

PRIJÍMANIE ŽIAKOV DO ŠPECIÁLNYCH ZÁKLADNÝCH ŠKÔL A ŠPECIÁLNYCH TRIED

Do **špeciálnych základných škôl** sa žiaci prijímajú na základe ich zdravotného znevýhodnenia po diagnostických vyšetreniach zameraných na zistenie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb vykonaných zariadením poradenstva a prevencie.

V sledovanom období (2016 – 2023) Štátna školská inšpekcia z celkového počtu 146 špeciálnych základných škôl, zrealizovala 128 (87,7 %) tematických inšpekcí v daných subjektoch. Cieľom TI bolo zistiť stav a úroveň uplatňovania princípu rovného prístupu k vzdelávaniu pri prijímaní žiakov do špeciálnej základnej školy a špeciálnej triedy v ZŠ. Kontrolná činnosť bola predovšetkým zameraná na prijímanie žiakov do škôl, obsah a podmienky vzdelávania.

V súvislosti s aktuálnymi zisteniami Štátnej školskej inšpekcie, predovšetkým vo veci správnosti prijímania žiakov s mentálnym postihnutím, môžeme konštatovať, že posúdenie úrovne všeobecných rozumových schopností žiakov v zariadeniach poradenstva a prevencie neprebiehalo vždy korektne.

Odborníci z praxe analyzujú správy z diagnostického psychologického vyšetrenia predovšetkým žiakom vzdelávaným v prípravnom až 4. ročníku, so zvýšenou pozornosťou na žiakov z marginalizovanej rómskej komunity. Konštatujú, že **niektoré správy z psychologického vyšetrenia sú vypracované s nedostatkami, objektivita vyšetrenia je spochybnená, z toho dôvodu odporúčajú rediagnostické vyšetrenie za účelom zhodnotiť správne zaradenie žiakov do ŠZŠ v zariadení poradenstva a prevencie (Tabuľka 1).**

Viac informácií k zisteniam o stave prijímania žiakov do špeciálnej základnej školy je uvedených v [Správach o stave a úrovni uplatňovania princípu rovného prístupu k vzdelávaniu pri prijímaní žiakov do špeciálnej základnej školy](#) na webe Štátnej školskej inšpekcie. Zároveň súčasťou správy sú aj odporúčania na úrovni škôl pre žiakov so ŠVVP, odporúčania pre zriaďovateľov a odporúčania na úrovni systému.

Tabuľka 1 *Prehľad o vykonaných TI v ŠZŠ v kontexte počtu vykonaných TI a navrhnutých rediagnostických psychologických vyšetreniach*

Školský rok	Počet vykonaných TI	Rediagnostika žiakov nariadená ŠŠI
2016/2017	28	68
2017/2018	27	45
2018/2019	22	22
2019/2020	10	24
2020/2021	Pandémia COVID-19	
2021/2022	17	28

POSKYTOVANIE ODBOREJ ČINNOSTI V ZARIADENIACH PORADENSTVA A PREVENIE

Tematická inšpekcia v zariadeniach poradenstva a prevencie nadväzuje na tematickú inšpekciu zameranú na uplatňovanie princípu rovného prístupu k vzdelávaniu pri prijímaní žiakov do špeciálnej základnej školy a výber zariadení poradenstva a prevencie súvisí s nedostatkami v diagnostických procesoch a následnými pochybnosťami o zaradení žiakov do prúdu špeciálneho školstva.

ŠŠI si prizýva na analýzu správ z psychologického vyšetrenia odborníkov z praxe (odborných zamestnancov zariadení poradenstva a prevencie – psychológov), ktorí na základe zistení odporúčajú rediagnostické vyšetrenia. **Z celkového počtu analyzovaných správ (420) v kontrolovaných subjektoch bola odporúčané rediagnostické vyšetrenie v 36 % (Tabuľka).**

Na základe zistených závažných nedostatkov v školskom roku **2015/2016** podala **hlavná školská inšpektorka MŠVVaŠ SR návrhy na vyradenie:**

- 2 SCŠPP zo Siete škôl a školských zariadení SR
  - jedno SCŠPP v Prešovskom kraji bolo **vyradené zo siete ku dňu 31. 05. 2016**,
  - druhé SCŠPP v Trenčianskom kraji. MŠVVaŠ SR rozhodlo o nevyradení SCŠPP zo Siete škôl a školských zariadení SR.
- ďalšie 2 poradenské zariadenia boli vyradené zo siete na žiadosť zriaďovateľa,
  - SCPPP a P v Prešovskom kraji, **vyradené ku dňu 31. 05. 2016**
  - SCŠPP v Nitrianskom kraji, **vyradené ku dňu 30. 04. 2016**.

Na základe zistených závažných nedostatkov v školskom roku **2016/2017** podala **hlavná školská inšpektorka MŠVVaŠ SR návrh na vyradenie** zo Siete škôl a školských zariadení SR

- jedno SCŠPP v Košickom kraji. MŠVVaŠ RS prerušilo konanie vo veci vyradenia SCŠPP zo Siete škôl a školských zariadení.

Viac informácií k zisteniam zariadení poradenstva a prevencie je uvedených v [Správach o stave poskytovania odbornej činnosti v zariadeniach poradenstva a prevencie](#) na webe Štátnej školskej inšpekcie. Súčasťou správy sú aj odporúčania na úrovni zariadení poradenstva a prevencie, odporúčania pre zriaďovateľov a odporúčania na úrovni systému.

Tabuľka 2 *Prehľad o vykonaných TI v ZPP v kontexte počtu analyzovaných správ a navrhnutých rediagnostických psychologických vyšetreniach*

Školský rok	Počet vykonaných TI	Počet analyzovaných správ	Rediagnostika žiakov nariadená ŠŠI
2016/2017	21	119	98
2017/2018	11	153	7
2018/2019	9	60	4
2019/2020	4	42	24
2020/2021	Pandémia COVID-19		
2021/2022	5	16	5
2022/2023	6	30	14